

Приключи етап от подводните археологически проучвания в залива „Ченгене скеле“

Четвъртък, 8 Юли 2021

Завършиха подводните проучвания в района на нос Чироза, намиращ се между кв. Крайморие на град Бургас и Рибарското селище „Ченгене скеле“. Те бяха изцяло финансирани от Община Бургас и се осъществиха от археолози от Националния исторически музей – София и Регионален исторически музей – Бургас, под научното ръководство на проф. д-р Иван Христов, заместник-директор на Националния исторически музей – София.

В резултат на едномесечната археологическа експедиция на сушата бе изяснена планировката и времето на използване на укрепен късноелинистически обект, разположен на едноименния нос.

Освен основи на оградна стена и дълбок ров са открити и основите на масивна многофункционална двуделна кула, заемаща площ около 100 кв. м. Кулата изглежда е своеобразен прототип на съвременните фарове. От нея са изпращани светлинни сигнали до кораби, пътуващи каботажно покрай Аполония Понтика (дн. Созопол), полуостров Атия (античната Антея), в посока Анхиало (дн. Поморие) – нос Емине. Преди построяването на тази сграда, тук изглежда е осъществявана и култова дейност – открито е голямо вкопаване, запълнено с пепелява пръст с животински кости, керамика и дори гроб, в който е бил погребан мъртвец без инвентар.

Разкритият обект на суша попада в границите на по-голям археологически комплекс, който се развива под вода. В миналото, когато водите на Черно море са били по-ниско и сушата е влизала много по-навътре в залива Ченгене скеле, в югоизточното подножие на нос Чироза са били изградени поне две постройки, свързани с древно пристанище, разположено пред сегашния подводен риф на Чироза. Археолозите обръщат внимание на откриването на няколко интересни находки.

На първо място това е каменен гръцки щок. Той представлява блок с дъговидна форма и правоъгълно сечение. Откритият щок е бил част от т. нар класическа дървена котва. Най-ранните изображения на каменен щок върху аполонийските монети се датират за VI в. пр. Хр.

Друг предмет, на който археолозите обръщат особено внимание е каменна бойна топка, извадена от водата в края на подводния риф. Тя е част от колективна находка от сходни предмети, които се събират от предходния археологически сезон. Топката тежи 8,6 кг и е с диаметър 18 см. В античния свят са познати редица случаи, при които в армейските контингенти има специални войници, които мятат каменни ядра и такива, които използват обсадни машини, изстрелващи по-тежките камъни. Смята се, че първообраз на тези машини бил изобретен през 399 г. пр. Хр.

Открити са и многобройни части от амфори, керамични съдове, част от каменна ръчна мелница и много други находки, които ще намерят място в новата експозиция на Туристическия комплекс „Ченгене скеле“. Находките се датират в широките граници от IV в. пр. Хр. до XI - XII в.

Тазгодишната подводна експедиция успя да добави нови данни за залива Ченгене скеле през различните исторически епохи. Планира се експедицията да продължи и през есента.

До скоро историята на залива е била илюстрирана само от писмените сведения на пътешествениците от XVII-XIX век като Евлия Челеби, граф. П. Толстой, Жан Белен, Шарл дьо Пейсонел, Жан-Батист дьо Шевалие и Хенри Диърборн. За историята на залива и пристанището Ченгене скеле от XVII до XX в. предстои да се отпечата сборник, в който намират място статии на историци и археолози от РИМ - Бургас и НИМ.

Планира се и издаването на сборник с резултатите от археологическите проучвания на н. Чироза и неговата акватория.

Откритите през миналата година от проф. Христов и д-р Найден Прахов (директор на Центъра за подводна археология в Созопол) стъклени съдове от XVIII век, вероятно от потънал при буря кораб, допълнително маркират използването на залива в по-късни исторически периоди. Оказва се, че в залива Ченгене скеле има следи от товарно-разтоварни дейности и съпътстващо корабоплаване през Античността и Средновековието.

През 2021 г. се осъществява и втора подводна експедиция, отново финансирана изцяло от Община Бургас в сътрудничество с Регионален исторически музей - гр. Бургас. Тя се изпълнява от Центъра за подводна археология в Созопол, под ръководството на д-р Найден Прахов, и има за цел издирване на подводни археологически обекти в залива Форос и в залива Ченгене скеле.

